

Västernorrlandsbladet

VÄSTRA SVERIGES GENEALOGISKA FÖRENING

Årg 15

1998

Nr 2

En ny tideräkning

Våren är här och från den 1 april 1998 också en ny era - jag tänker här på den nya adress föreningen har på Erik Dahlbergsgatan. Fastigheten på Postgatan skrev Johan von Sydow om i Västernorrlandsbladet 1994/2. Dit kom VSGF 1980 och tiden där kom således att omfatta i det närmaste 18 år. Under dessa år huserade föreningen på lite olika vis i fastigheten och under senare år i bottenvåningens västra del.

När detta skrivs är det historia och vårt nya hem är i Göteborgs Kristliga Studenthem Jerikos fastighet i hörnet av Erik Dahlbergsgatan och Föreningsgatan med ingång från den förra. Byggnaden är mycket gedigen och har alltid imponerat på författaren till dessa rader. Huset uppfördes 1914 i nationalromantisk stil och ritades av arkitekt Hans Hedlund. Ursprungligen var huset en stiftelse för att förse "ensamstående, självförsörjande, bildade kvinnor" med bostad. Idag inrymmer huset ca 70 studentlägenheter. Hedlunds arkitektfirma låg bakom mycket i det samtida Göteborg, bl a ritade han Gamla Stadsbiblioteket vid Vasagatan.

Här hyr vi nu en tidigare butikslokal med ingång direkt från gatan och från den hall man kommer in i har vi ett rum åt vardera hållet. Förmodligen kommer Ni vid besök i lokalen att uppfatta den som något trängre än förra lokalen. Nu har allt samlats och entré och pentry finns inom våra egna domäner. Härtill har vi tillgång till en samlingslokal i samma våning med inomhusförbindelse. Detta är något mycket välkommet och besök i biblioteket kan göras samtidigt som vi har föreningskväll med föredrag. Möjligheten att dröja kvar i vårt bibliotek vid ett sådant tillfälle skall Ni, kära medlemmar, inte missunna Er ! Dessutom har vi här på Erik Dahlbergsgatan mycket nära till Landsarkivet !

Expeditions- och bibliotekstider meddelas på nästa föreningsmöte den 22 april. Vi har goda buss- och spårvägsförbindelser, se härom på sidan 24.

Vårhälsningar från
LarsOlof Löf, ordf.

 Ändra VSGF:s adress i Ert register:

Erik Dahlbergsgatan 36, 411 26 Göteborg

Tel. 031 - 13 12 26

INNEHÅLL NR 2 / 98

LarsOlof Lööf:

EN NY TIDERÄKNING 1

MÖTESKALENDERN 3

VSGF:S VERKSAMHET
OCH BOKSLUT 1997..... 4-6

JOHAN 80 ÅR..... 6

Lilian Gimmell: ATT UTIRÅN
ETT SKILJEBREV 7-16

NYA MEDLEMMAR 12

EFTERLYSNING..... 15

Johan von Sydow:
UR MINA GÖMMOR 17-20

Johan von Sydow:
LANDET RUNT 21-23

SPÅRVAGN, BUSS OCH PARKERING
TILL VSGF:S LOKAL 24

I DETTA NUMMER INHÅFTAS EN
ANNONSBILAGA FRÅN BOKKLUBBEN
CLIO.

NÄSTA NUMMER AV VÄSTANBLADET
UTKOMMER I SEPTEMBER MED BL.A.
HÖSTENS PROGRAM.

VÄSTANBLADET

Erik Dahlbergsgatan 36, 411 26 GÖTEBORG

Tel. 031 - 13 12 26 (torsd. 10 - 14)

Postgiro 24 23 85 - 3

Ansvarig utgivare: Per Liljeström 0302-13191

Vänskapen 3 E, 443 34 LERUM

Redaktionskommitté:

Johan von Sydow 031 - 40 69 27

Fagerängsgatan 3, 412 70 GÖTEBORG

Per Liljeström samt Elisabeth Ahldin Dahl,

031 - 336 56 43, Gryningsv 73, 433 48 Partille

Årsavg. inkl. prenumerationsavg. kr 135.-/år

VÄSTRA SVERIGES GENEALOGISKA FÖRENING

MEDLEMSFÖRENING I SVERIGES

SLÄKTFORSKARFÖRBUND

Styrelse 1998

Ordf. LarsOlof Lööf, 031 - 24 16 15

Linnégatan 34, 413 04 GÖTEBORG

V.ordf. Tommy Näzell, 031 - 338 08 58

o. bibl. Klarbärsv. 18, 435 43 MÖLNLYCKE

Sekr. Joel Holger, 031 - 40 85 20,

Lilla Danska V. 2, 412 74 GÖTEBORG

Kassör Maj Löfgren, 031 - 779 24 16

Nimbusg. 1, 417 63 GÖTEBORG

Klubbm. Stina Börjeson, 031 - 25 75 55

Segebergsg. 26, 416 53 GÖTEBORG

Övriga Ingegärd Almquist-Persson

031 - 44 18 13, Postgängen 1 A,

433 04 PARTILLE

Ewert Arwidsson, 0520 - 707 39, Göte-

borgsv. 91 A, 461 54 TROLLHÄTTAN

Karin Holger, 031 - 40 85 20,

Lilla Danska V.2, 412 74 GÖTEBORG

Örjan Nordmalm, 031 - 20 57 27,

Bohusg. 24, 411 39 GÖTEBORG

Suppl. Sybil Winell, 031 - 16 05 95

Föreningsg. 16 E, 411 27 GÖTEBORG

Per Liljeström, 0302 - 131 91

Vänskapen 3e, 443 34 LERUM

ISSN - 1102 - 4453

Kopierad på miljövänligt papper hos

Mediagruppen KOPIERINGEN AB, Gbg

vi möts

MEDLEM!

DU tänker väl på att det är DU som är föreningen.
Utan DIG blir det ingen verksamhet!

VÅREN 1998

ONSDAGEN DEN 22 APRIL Kl 18.00 i IOGT-NTO:s lokaler på Första Långgatan 20, 1 tr.

Föreningskväll med kåseri av Kent Andersson; "Från actus till ölkona - förfädernas språk". Förtäring till självkostnadspris

SÖNDAGEN DEN 17 MAJ. VÅRUTFÄRD PÅ ORUST.

Kl 09.00 Avresa från Exercishuset vid Heden och över Tjörnbroarna till Morlanda K:a och Morlanda Säteri, där Jon Thorburn berättar om säteriets historia och byggnader.

Kl 11.00 Kaffepaus med **egen medtagen dryck och tilltugg** samt där-
efter visning av Bildtska Hembygdsmuseet

Museet innehåller Axel Vincent Bildts samlingar av gamla ting.

Byggnaden var även konstnären Wilhelm von Wrights hem.

Känd bl a för sitt stora verk "Svenska Fåglar".

Kl 13.00 Fortsatt färd över Nötesund till Bohusläns Museum i Uddevalla.

Kl 14.00 Lunch med efterrätt och kaffe på museet samt efterföljande besök.

Bohusläns museum speglar landskapets näringsliv och historia.

Kl 16.00 Avfärd hemåt med ankomst till Göteborg omkr. kl 17.00.

Pris: 280.- kr (inkl. bussresa, lunch och entréer)

ANMÄLAN om deltagande i VSGF:s möten görs senast 3 dagar före resp. program (OBS Vårutfärden 1 vecka före) till
Stina Börjeson tel. 031 - 25 75 55

Anmäl Er i så god tid som möjligt ! VÄLKOMNA !

Västra Sveriges Genealogiska Förenings verksamhet 1997

Föreningens medlemmar samlades till årsmöte på Medicinhistoriska Museet i Oterdahlska huset den 19 mars 1998, varvid styrelsens verksamhetsberättelse och bokslutet för år 1997 godkändes. Nedan följer verksamhetsberättelsen i sammandrag. Bokslutet på sid.5.

Medlemmar: Föreningens medlemsantal utgjordes vid årsskiftet av 392 pers.

Styrelsen: Har haft 8 st protokollförda sammanträden under året.

Sammankomster: 181 personer har deltagit i följande möten.

- 19.2. Föreningskväll. Föredrag av biblioteksrådet Kjell Nelson om "Tre annorlunda boksamlare".
- 19.3. Årsmöte på Första Långgatan 20. Efter ordinarie förhandlingar kåserade fil dr Christian Axel-Nilsson över ämnet "Stilgutning i Norden 1500-1980, bokstavsredskap i nordiskt boktryckeri".
- 15.4. Föreningskväll. Föredrag och demonstration om datorernas möjligheter av Per Liljeström och Allan Palmgren från föreningen Släktdata.
- 20.9. Höstutfärd med buss till Varbergs museum samt Baskagården i Skene och Örby, där Britt Hagman demonstrerade de landet runt pågående gravstensinventeringarna.
- 30.10. Föreningskväll med föredrag av Henrik Karlsson: "Människoöden i Göteborgs skärgård under 1600-talet".
- 18.11. Ordinarie höstmöte på Första Långgatan 20. Budgetförslag för 1997 antogs, medlemsavgiften fastställdes oförändrad. Föreningens lokalfråga diskuterades och beslöts att av ekonomiska skäl flytta från Postgatan 4. 1998 års styrelse valdes enl. sid 2 i detta nr av Västanbladet.
Med rubriken "En genealogs utfärd genom tid och rum. Något om hur en släktbok kommer till" kåserade Johan von Sydow efter mötesförhandlingarna.

Övriga verksamheter:

- Torsdagsgruppen:** Fortsätter att för landsarkivets räkning arbeta med den Långströmska samlingen av familjenotiser samt registrering av personbeståndet i VSGF:s släkttavlor.
- Gammal handskrift:** En grupp medlemmar har under året gemensamt förkovrat sig i handskriftläsning.
- Biblioteket:** Har haft 576 besök under året, bokbeståndet nu 4911 volymer.
- Västanbladet:** Utkom med fyra nummer. Diskussion har förts om att ev.ändra formatet till A4.

Styrelsen uttalar härmed sin tacksamhet för medlemmarnas stora intresse och allt arbete de nedlagt för föreningen under det gångna verksamhetsåret samt för alla ekonomiska bidrag och gåvor som kommit föreningen till del.

ETT VARMT OCH HJÄRTLIGT TACK !

Styrelsen

BOKSLUT

VÄSTRA SVERIGES GENEALOGISKA FÖRENING
Göteborg

Postgiro
24 23 85 - 3

1/1 - 31/12 1997

Tillgångar:

Kassa	993:--
Banktillgodohavande	12.653:52
Innestående å postgiro	37.278:82
Böcker och inventarier	15.900:--
	<hr/>
	66.825:34
	=====

Skulder:

Biblioteksfonden	12.720:85
Ständiga medlemmars fond	3.311:95
Personhistoriska fonden	15.693:28
Långströmska fonden	7.762:90
Reservfonden	9.000:--
Förinbetalda medlemsavgifter	17.900:--
Årets överskott	436:36
	<hr/>
	66.825:34
	=====

Intäkter:

Årsavgifter	47.325:--
Landstinget, Bohuslän	6.000:--
Göteborgs Fritidsförvaltning	1.454:--
Sveriges Släktforskarförbund	5.000:--
Långströmska fonden	2.000:--
Lotterier	14.154:--
Gåvor	6.118:30
Möten och sammankomster	2.114:--
Försäljning av böcker	5.361:77
Räntor	448:36
	<hr/>
	89.975:43
	=====

Kostnader:

Balanserad förlust	4.508:52
Hyror och städning	36.643:60
Portokostnader	7.486:45
Tryckning av medlemsblad	6.332:50
Expeditionskostnader	5.522:--
Försäkringar	785:--
Föreningsavgifter	625:--
Telefon	1.579:--
Uppvaktningar	89:--
Sveriges Släktforskarförbund	2.968:--
Biblioteksfonden	7.000:--
Personhistoriska fonden	7.000:--
Reservfonden	9.000:--
Årets överskott	436:36
	<hr/>
	89.975:43
	=====

REVISIONSBERÄTTELSE

Undertecknade, som utsetts att som revisorer granska Västra Sveriges Genealogiska Förenings räkenskaper för 1997, får härmed avgiva följande revisionsberättelse:

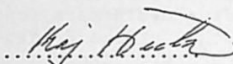
Vi har granskat styrelsens protokoll, årsredovisning och bokföring samt kontrollerat föreningens konton.

Räkenskaperna är förda med stor noggrannhet och omsorg och har till alla delar befunnits riktiga. Vi får därför tillstyrka att föreningens styrelse beviljas full ansvarsfrihet för det gångna årets förvaltning.

Göteborg den 26 februari 1998.

Johan von Sydow

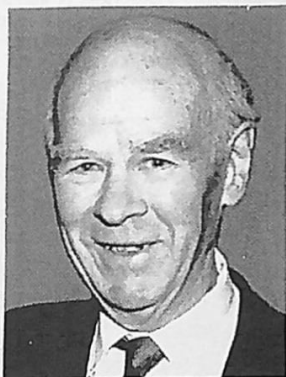
Kaj Hector

Många blommor till
Johan 80 år
den 16 april

Vi gratulerar Dig så hjärtligt på högtidsdagen, alla forskarvänner i VSGF, denna vår förening, som Du med stor framgång utvecklats som ordförande åren 1964 - 1991.

Som hedersordförande stöder Du nu vår verksamhet med engagemang på många sätt. Vi vill alla varmt tacka Dig, Johan, för detta !

Att utifrån ett skiljebrev ...

av Lilian Ginnell

Skiljebrevet

Att med utgångspunkt från ett skiljebrev plocka fram ett okänt människoöde går det? Jag ville försöka.

Ett skiljebrev är en av domkapitlet utfärdad handling till bevis på upplösning av trolovning eller äktenskap. 1734 års lag anförtrodde denna domsrätt åt de allmänna domstolarna, men lät domkapiteln efter lagkraftvunnen skillnadsdom utfärda skiljebrev. År 1915 upphävdes reglerna.

Vid Göteborgs landsarkiv valde jag ut ett skiljebrev. Den första delen av akten var daterad den 4 februari 1826. Det var en begäran, hållen i ödmjukhet, från **Niclas Törnström**, att få skiljebrev från sin hustru **Fredrika, född Bergman**. Han hänvisade till kämnärsrättens utslag om skilsmässa den 5 december året innan. Han ville ingå nytt äktenskap.

Andra delen var ett utdrag ur sagda rättegångsprotokoll. Detaljrikedomen gjorde mig intresserad. Häri berättades att den 21 november 1825 hade f d sjöartilleristen Niclas Törnström och hans hustru fått varning för missämja i äktenskapet. Därtill anklagade han bland annat sin hustru för att "hava begått hor" med sjömannen Gustaf Grönbeck.

G Grönbeck inställde sig i rätten, nekade först, erkände sedan. Brottet hade ägt rum i krögar Jonssons hus på Otterhällan. Han skyllde på att han varit "rusig" och trott att kvinnan varit ogift. Även hustru Törnström erkände. Hon underkastade sig det ansvar som kunde följa. Stadsfiskal Borelius yrkade att tre närvarande vittnen under ed

skulle höras. De var Johan Paulin, arbetskarlen Petter Pettersson samt sjötullsvaktmästaränkan Christina Sjöberg. P Pettersson berättade att Niclas bett om att hans hustru skulle få tillbringa en natt i vittnets rum hos krögarn. Alla vittnen hade sett att de två åklagade hade delat säng, men inte om de med "hvarann bedrifvo otuktet". G Grönbeck var ogift. Törnströms hade ett **gemensamt barn**.

De blev dömda för enfalt horsbrott. Böterna blev för henne som gift tjugo riksdaler och trettio två skilling, för honom som ogift och ovetande att hon varit gift tre riksdaler och sexton skilling. Bägge skulle enskilt skrifas. Om bötesumman inte kunde lämnas, blev det fängelse. För henne tjugo dagars fängelse på vatten och bröd, för honom fjorton dagars häkte.

I utslaget hade man utgått från att de åklagade hade erkänt och vittnen intygat. Ingen hade förut varit lagförd för hor eller lönskaläge. Domstolen dömde efter 55 kapitlet 1 och 5 §§, samt 53 kapitlet 1§ i missgärningsbalken.

Det dömdes enligt 13 kapitlet 1§ i giftermålsbalken till äktenskapskillnad mellan makarna Törnström. Hustrun ansågs ha förverkat halva sin lott i boet, mannen fick behålla barnet.

Efter avkunnandet av domen utbrast G Grönbeck: "Djevulen i min själ". Han blev på grund av detta "påstraffad efter 3 kapitlet 1§ i missgärningsbalken att böta sex riksdaler och trettio två skilling att delas mellan stadsfiskalen och de fattiga". Kunde han inte skaffa fram pengarna, skulle han få

åtta dagars fängelse på vatten och bröd. G Grönbeck trodde sig kunna skaffa fram pengar om han fick anstånd till morgondagen. Det gick för sig.

Vad var viktigt här? Niclas ville gifta om sig och han anklagade sin hustru för otrohet. De hade tidigare fått varning för osämja. Båda hade då erkänt att de levde illa tillsammans. Niclas gav hustrun hela skulden. Hon sa att ibland var det hon, ibland mannen som var orsak till osämjan, men hon älskade sin man, trots att han ofta misshandlade henne. Hon ville inte skilja sig. Hon kan också ha varit medveten om vilken statuskillnad det var att leva som gift kvinna eller fränksild.

Osämjan ledde dock inte till skilsmässa och Niclas anmälde då sin hustru för "horsbrott". Det hade enligt vittnen ägt rum "förlidne Fredagsafton". När Niclas inför kämnärsrätten sa att han efter anmälan inte haft något intimt förhållande med Fredrika, var det för att i annat fall hade skilsmässa inte beviljats.

Niclas ansågs oskyldig, han fick vårdnaden om barnet, och miste inget i boet. Fredrika hade felat, fick straffet, miste barn, halva sin lott i boet, fick böta och skulle enskilt skriftas. Varför hade hon gjort detta? Hur var synen på äktenskap och skilsmässor?

Äktenskap och skilsmässor

Äktenskapet var samhällets kärna, människor förutsattes att gifta sig, det var hela samhällets angelägenhet. Båda skulle tjäna till ekonomisk trygghet, ömsesidig välgång och samhällets fortbestånd genom barnen. Det var besvärligt att få skilsmässa. Den kyrkliga myndigheten såg dessa tvister som en kamp mellan Gud och Satan. Ingen

skulle undkomma ett äktenskapslöfte.

Domstolar där menigheten medverkade i nämnden kunde däremot på ett sakligt sätt yttra sig om de tvistandes personliga förutsättningar att passa ihop. Skilsmässa på grund av **oenighet** var svårt. Paret måste genomgå tre varningar och sedan vända sig till Kungl Maj:t. Gällde det misshandel fick den vara så grov att det gällde livet. Man var känsligare för kränkningar än våld.

Horsbrott var snabbaste vägen. I städerna utdömdes omedelbart skilsmässa av lägsta stadsrätt. Man räknade bara med hor eller förlöpande av hemmet, trots att rätten enligt 1734 års lag kunde döma till skillnad på grund av osämja. En förordning 1810 medgav fler skilsmäsoanledningar.

Beata Losman har gjort en undersökning om äktenskapet i västsverige omkring 1840. Hon menar att det fanns arrangerade horsbrott som skiljer sig från de andra, därför att förloppet upprepas. Några ertappas av vittnen, som finner dessa i färd med "köttslig beblandelse". Hon menar att det går inte att avgöra om detta ägt rum eller om vittnena svor falskt.

I Fredrikas fall var brottet tydligen bara till hälften arrangerat. Var det planerat i förväg av Niclas och P Pettersson? Troligen var G Grönbeck ovetande. Han svor ju i rätten. Det brukade vara män som blev tagna på bar gärning. Kvinnors brott kom i dagen på grund av graviditet, åstadkommen i mannens frånvaro. I rätten frågades inte varför Fredrika befann sig i krögar Jonsson hus eller varför hennes man bett P Pettersson att hon skulle få vara där.

Fredrikas vidare öden

Skiljebrevet gjorde mig nyfiken och via registern fann jag Nicklas med Fredrika i

*Stora Hamnkanalen från Lilla Torget omkr. 1840-talet.
Litografi av A Hårdh efter teckning av Leonard Björkfeldt*

garnisonsförsamlingens husförhörsbok 1820-46. Här fanns Niclas, född 1800, med två hustrur: **Anna Christina Rosell** född 1801 samt **Fredrika A Bergman** född 1802 !!! Därefter följde barn med födelseår från 1823 till -37. Sju stycken. Barnen födda före 1825 måste ju vara Fredrikas. De var: **Anna Charlotta** född 19 april 1823, **Carl Johan** född 3 december 1824 och **Carolina Rebecka** född i oktober 1823. Det sista verkade ju felaktigt.

Nu noterade jag att Fredrika varit tjugotre år 1825, gift, tydligen fött tre barn, och att hon och hennes man hade fått varning av kyrkan för oenighet. Efter hennes namn fanns en anteckning som var oläslig på mikrofichen, liknade en plump.

Jag fann inte något barn till Törnströms i dopboken för garnisonsförsamlingen år 1823. Carl Johan, född 1824 fanns däremot. Föräldrarna var f d sjöartilleristen Niclas Törnström och hustru Fredrika. Dopvittne var Elin Sjöberg och hustru Almström. Carl Johan dog den 6 december året därpå i "slag".

Av de tre första barnen hade jag bara funnit ett i dopboken. Fredrika fanns inte i registren, varken som infödd eller som inflyttad. Men hon fanns ju i husförhörsboken. Min tanke att hon flyttat till staden med föräldrarna, blivit antecknad som "litet flickbarn" eller liknande, stämde inte. Jag tänkte på "plumpen" och beställde in husförhörsboken i orginal. Då såg jag en anteck-

ning om kyrkoplikt för stöld och spinnhusvistelse.

Först stod domkapitlets dom, därefter att hon fått flyttningsbevis bl a till Uddevalla, men återkommit därifrån till garnisionsförsamlingen. Sedan stod det:

uppenbar kyrkoplikt för stölden 21/9 -29 ditto, ditto den 6 Juni 1830 ...varefter 3 års Spinnhus; uppenbar kyrkoplikt i Domkyrkan 19/8 1831.

Det hade gått dåligt för Fredrika. Efter sökande i kämnärsrätten fann jag följande:

aug 10. 18. 29

Uppå åtal af Stadsfiscalen Herr Advokatfiscalen J. C. Greiffe Dömdes Qvinspersonen Fredrika Albertina Bahrman att för första resan stöld, böta det tredubbla värdet med 65 Rsd 37 sk 6 ört. samt en Söndag undgå uppenbar kyrkoplikt hvarjeme Bahrman fälldes att för målet å fridlyst ställe böta 13 Rsd 16 sk och för att Hustru Cajsa Maria Ahlgren därvid tillfogat slag, 24 sk. Kommande Bahrman att i saknad af tillgång till böterna ... afstraffas med 28 dagars fängelse vid vatten och bröd.

Ett strängt straff för stöld. Bötesumman på 65 Rsd, kunde hon inte ha råd med. (Göteborgs stad betalade 16 Rsd per år i fosterlega för ett tio års barn under samma tid). Det sades inte vad hon stulit.

Bahrman? Hette hon inte Bergman? Förut hade hon kallats "hustru Törnström" och sedan "qvinspersonen Bahrman". I hennes samhällsklass, på hennes tid kallades en ogift kvinna piga, en gift för hustru eller änka, om mannen avlidit. Att bli kallad för

"qvinsperson" var att inte tillhöra någon av kvinnogrupperna, att stå utanför. I rådhusrätten fanns under brottmål följande:

Till rådhusrätten inkomna Rättsansökningar: Brott för avdömande 1830 Sept 6 nr 10 aug Qvinspersonen F A Bahrman tilltalad för 3:e resan stöld, exp den 20 Sept 1830

Hon var nu tjuogoåta år. Gamla domstolsprotokoll i Göteborg finns i domkapitlet, i kämnärsrätten och i rådhusrätten. Det som gäller ett år gäller inte nästa. Inga register finns, det gäller att bläddra igenom tjocka rättsprotokollböcker.

Spinnhushjon nr 52

Fredrika intogs på spinnhuset den 6 juni 1831, som spinnhushjon nr 52. Spinnhuset hade då fungerat i nittio år. Den beskrivning av spinnhuset som ligger närmast i tiden är från 1820. Då berättas att trettiosex kvinnor fanns i "2:ne små rum". Man finner en förskämd luft "som ännu mer öktes genom en i hörnet af salen inrättad Latrin". Nästan alla var sysslolösa, material saknades. På ett intyg från 28 maj 1831 stod att hon blivit "avstraffad" med ett par ris. Ett annat intyg att hon undergått kyrkoplikt i Domkyrkan dagen efter. Ett tredje att hon är fri från smittande åkommor. Medfångarna är dömda för stöld, blodskam, fylleri och försvarslöshet. På livstid eller på bestämd eller obestämd tid.

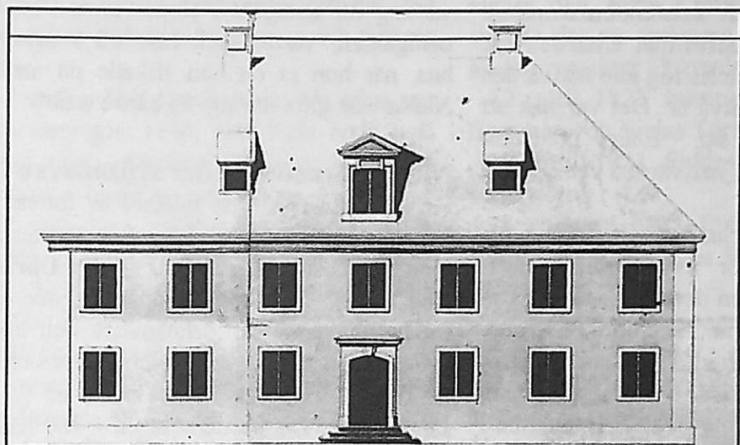
Spinnhuslängderna upptar vilka förhållningsregler som gällde och straffen som följde om någon bröt mot dem.

År 1830 fanns där ett barn och femtiotvå kvinnor. Året efter tillkom sju barn och fyrtiosex kvinnor. Fredrika var en av dessa.

Då avgick trettioåttå kvinnor och fyra barn. Hennes sysselsättning var "spånad." Tre års spinnhusvistelse var hon dömd till. Hon vädjade till Kungl Maj:t om förkortad fängelsetid. Svaret fanns kvar, undertecknat av Carl Johan. Hon fick ingen förkortning. Annotationsrullan förtäljer under "särskilda kännetecken" att hon "har mörka hår, blå ögon och ett långlagt ansigte". Att vi får

koll uppgavs att endast en person avlidit.

I registren på Bahrman fanns inget som passade och ingen lämplig bouppteckning. Pigor som hette Bahrman och med oäkta barn stämde inte heller. Fredrikas liv före äktenskapet hur skulle jag finna det?. Om jag koncentrerade mig på Niclas skulle jag kanske hitta Fredrika. Alla registern med hans namn gick jag igenom. Han var född i

Bengt Wilhelm Carlberg: "Dessein till Spinnhus 1740" vid Gullbergsbro.

reda på hennes utseende beror på att fängelseledningen ville ha ett signalement om hon skulle rymma. Under en kolumn står det lakoniskt "död före middagen."

Hon dog på spinnhuset den 31 juli 1832 och begrovs den 3 augusti på Fattighuskirkogården. I dödboken antecknades hon som "Fredrika Bahrman, Enka; 30 år, Feber". Om "Enka" är skrivet som hedrande efter hennes död, istället för "qvinperson" eller "frånskilda" eller om det är slarv, vet jag inte. Niclas levde ju vid denna tid. Sju spinnhushjon dog enligt Fattighuskirkans dödbok det året, men i spinnhusets proto-

garnisonsförsamlingen, dog där och var ej antecknad som utflyttad.

Men, men, han fanns tillsammans med sin hustru i ett register över inflyttade dit. I inflyttningsattesten fann jag Fredrika. De hade flyttat från Majorna 1824. Då skulle "Majorna" vara detsamma som Marieberg, fick jag besked om. Där fanns de inte. Uppgiften var felaktig,

det var Karl Johans församling. Där fanns attester om inflyttning, lysning, vigsel och deras dotters födelse. Fredrika hette här Borgman. Bergman, Bahrman, Borgman, vad hette hon?

Fredrikas och Niclas kärlekssaga

Lysning ägde rum den 12 april 1823 dem emellan. Den nittonde samma månad föddes dottern Anna Charlotta. Vigseln ägde rum den 26 december 1823. Attesterna berättar, att Fredrika vistades i Uddevalla 1822 och

att hon där haft naturliga koppor. Niclas var född 1800 och var inte konfirmerad så sent som 1817. Regementpastor A Månsten skrev om honom:

Att här nämde Niclas Törnström, icke var gift då han erhöill bevis af mig 1817 synes öfverflödigt att in tyga. Han var då icke konfirmerad, kunde således icke uti någon laglig äktenskapsförbindelse ingå.

Läskunnighet och kristendoms-kunskap behöfdes för att få nattvarden. Utan den fick man inte gifta sig. Niclas tog inte nattvarden förrän han var tjugotvå år. Det var risk att han inte fått gifta sig. Enligt predikant Jungberg tog Niclas nattvarden den 27 maj 1822.

År 1818 var Niclas volontär och i juli 1824 kallades han för "avskedade sjöartilleristen". Det fanns en dotter, **Carolina Rebecka**, som uppgavs var född i oktober 1823. Stämmer väl inte. Äldsta dottern, **Anna Charlotta**, föddes i april 1823 och **Carl Johan** i december 1824. Händelsen i krögarns hus ägde rum i november 1825, så oktober 1825 kunde inte heller stämma. Även i följande husförhörskbok stod att

bägge döttrarna var födda 1823, en i april och en i oktober. Båda var vid liv, men inför rätten uppgav Niclas och Fredrika att de endast hade ett barn. Var den andra dottern fosterdotter, fast hon inte var antecknad som sådan? Hon fanns inte i födelseboken. Vi lämnar Carolina Rebecka här så länge.

År 1824 gick något snett. Niclas blev avskedad, de flyttade åter till Göteborg från Majorna. Fredrika blev gravid och de fick varning för oenighet i äktenskapet. Varför oenigheten, varför gick hon till krögarns hus, när hon sa att hon älskade sin man? Niclas ville gifta om sig. Få bättre ställt?

Niclas Törnström efter skilsmässan

För att hitta Fredrikas tidigare liv fortsatte jag söka på Niclas. Det fanns en bouppteckning på Niclas andra hustru **Anna Christina Rosell**. Hon dog 1846, paret hade då tre barn. Niclas var fiskhandlare och hon ägde bl a ett stenhus med tomt i stadens rote nr 10 och tomterna 74, till och med 93 i samma rote. Det värderades till 1 100 Rsd. Vidare hälften i ett fartyg, jakten Britta Gustafva, värde 166,32. Fingerringar och örringar i guld fanns, liksom föremål i silver,

NYA MEDLEMMAR t o m 27 febr. 1998

Augustsson, Frank	Gåsörtsvägen 6 C, 510 20 Fritsla	0320/70782
Bohlin, Ingrid	Kastalagatan 2, 442 36 Kungälv	0303-15440
Carlgren, Leif	Mariagatan 8, 414 71 Göteborg	031-147367
Christiansson, Lars-Erik	G:a Kilandavägen 74, 449 70 Nödinge	0303-229416
Daun, Magny	Långedragsv. 157, 426 74 V.Frölunda	031-293609
Johansson, Hans	Slupen 224, 444 30 Stenungssund	
Olsson, Evert	Klockarevägen 56, 425 30 Hisings Kärra	031-571240
Ringström, Kajsa	Kongahällagatan 30 B, 442 38 Kungälv	0303-63276
Sand, Lars	Stora Älsjövägen 102, 424 70 Olofstorp	031-7020784
Thornberg, Ulla B.	Västra Gatan 47, 442 31 Kungälv	0303-10082

tenn, koppar, malm, mässing, bleck- och järnsaker. Summan för inventarierna blev 1 703 Rsd och tjugotre skilling, summa skulder, 642 Rsd.

Om Niclas hade ägt hus i sitt första äktenskap, kunde jag få reda på var de bott. I stadens mantalslängder under åren 1825 och 1826 kunde jag se att han inte ägde något hus eller några tomter. Då sökte jag på hans föräldrar, de bodde i garnisonsförsamlingen vid tiden för hans födelse. Jag fick reda på föräldrarnas namn och faderns yrke.

Familjen Niclas och Anna Christina var inte förmögen 1846, men hade ändå gott ställt. (En soldatlön, inklusive värdet av torpets avkastning, värderades till 89 Rsd och trettiofyra skilling per år, och resan Göteborg - Stockholm, kanalvägen, kostade 50 Rsd samma år). Husägare blev inte Niclas förrän i sitt andra äktenskap. År 1826 rymde huset tre familjer. Det är tjuugo år mellan 1826 och 1846, Niclas kan ha skaffat sin ekonomiska ställning på egen hand. Varför ville hans andra hustru, Anna Christina Rosell, gifta sig med en fränksild man? Hon var inte född i Göteborg. Gifte de sig i Göteborg? Nej, men vigselbeviset fanns i Göteborgs Garnisonsförsamlingen !

*År 1826 den 23 Juni sammanvigdes
arbetskarlen Niclas Törnström och pigan
Anna Christina Rosell*

*Vänerborg den 10 Oktober 1826
L P Nordberg Comminister*

Det fanns en annan attest. Den var från 1827.

*För detta Sjöartilleristen och nuvarande
arbetskarlen Niclas Törnström från
Göteborg född 6 Juni 1800 är tillföljd
behörigt Prestebesked och...skiljebrev den*

*15 Febr 1826... i ägtenskap sammanvigd
med Pigan Anna Stina Rosell den 23 Juli
1826, 27 år gammal åtföljd mannen till
Göteborg tillika med förut ägande barn,
dottern Carolina Rebecka, född i Väners-
borg den 28 Oktober 1823.*

Vänersborg den 18 Juni 1827

Joh. Walén Pas loc.

Här fanns **Carolina Rebecka** ! Hon var Niclas och Anna Christinas dotter! Då stämde det att systrarna var födda samma år. Jag repeterar i kronologisk ordning:

12 april 1823 lysning mellan Fredrika Borgman och Niclas Törnström

19 april 1823 föddes Anna Charlotta, deras dotter

28 oktober 1823 föddes Carolina Rebecka, Anna Christina Rosells och Niclas Törnströms dotter

26 december 1823 vigsel mellan Fredrika och Niclas.

Redan 1824 varningar, anklagelser om horsbrott och skilsmässa 1825. Under denna tid, sonens födelse och död.

Den 23 juni 1826 ägde vigseln rum mellan Niclas Törnström och Anna Christina Rosell i **Vänersborg**.

Av dessa faktauppgifter framgår att två kvinnor var gravida vid samma tidpunkt och med samme man, Niclas. Det var lång tid mellan lysningen i april 1823 och vigseln i december samma år. Tveksamhet på äktenskap med Fredrika från Niclas sida redan vid denna tidpunkt? En kryptisk anteckning (*un & us i Bohuslän*) vid Carolina Rebeckas födelse under Anna Christina Rosells namn kan tydas att hon vistas i Bohuslän. Höll sig Niclas med två kvinnor hela tiden? Om han blivit upptäckt, straffad för "begånget hor", skulle han förlorat halva sin lott i boet, inte fått lov att gifta om sig, så

länge Fredrika var i livet, enligt 1734 års lag, giftermålsbalkens 13 kapitel, 2 §.

För att ingå nytt äktenskap var Niclas tvungen att ha skiljebrev från domkapitlet. Han gav hela skulden på Fredrika. Hon ville inte skiljas. Missämjan ledde bara till varning, horsbrottet påskyndade skilsmässan. Niclas slöt en överenskommelse med P Pettersson att Fredrika skulle få tillbringa en natt i krögarns hus. Gick hon dit på uppmaning av sin man? Kunde han ha lurat eller hotat henne?

Fredrikas tidigaste liv

Fredrikas föräldrar var aldrig gifta. Modern var ogifta Britta Christina Wiljamsson, född 1781. Hon hade fött fyra oäkta barn, bara Fredrika överlevde. Till två av barnen uppgavs "fader okänd", en fader uppgavs heta Catz "utan förnamn" och vid Fredrikas födelsenotis stod: "fader uppgavs vara Kammarsskrivare Borgman". Jag fick bekräftelse på att **Borgman** var hennes rätta namn när jag fann att samme man betalade underhåll för henne när hennes moder for till Örebro för att söka tjänst. I garnisonsförsamlingens födelsebok hittade jag Fredrika till slut. Hon hade sin faders efternamn, Borgman. Jag ansåg mig ha tillräckligt bevis på hennes ursprung.

...Pigan Britta Christina Wiljamsson...hafver en Flicka vid 6 åhrs ålder vid Namn Fredrika Albertina som Enkan Johanna Strömberg har ...ärhollande betalning af dess fader Kammarsskrifvare Borgman efter öfverenskommelse...

Gabriel Cronholm Politieegewalder, Anders Utberg Politie Upsyningman, Lars Lindberg

Fredrika uppgavs vara född vid "Varfvet" i Kronhusförsamlingen. På Otterhällan, där de troligen bodde, fanns de flesta bordeller och krogar. Här höll soldaterna till. Fyra oäkta barn med olika fäder hade hennes mor, trots detta utformades hennes flyttningsbevis sålunda:

Pigan Britta Christina Wiljamsson född 1781...hon är känd för stilla och ärlig vandel samt vederbörligt bruk av Nådemedel och till ägtenskap ledig, den reccomenderas till hos var och en...

Göteborg den 11/3 1808

J Ploglander vid Göta Kongl art.

Fredrikas mor lämnade henne när hon var sex år och hon fick bo hos en änka mot betalning av sin far Borgman. År 1804 bodde han som ogift kammarskrivare vid sjötullen hos "bakaremäster" Wohlin i stadens fjärde rote hus nr 56.

Funderingar och obesvarade frågor

Det gick alltså att med utgångspunkt från ett skiljebrev plocka ut ett människoöde från födelse till död. Men mycket blev obesvarat. Många frågetecken var kvar. Niclas som under lysningen med Fredrika blev far till en annan kvinnas barn, anklagade sin hustru för otrohet. Varför togs inte hans två döttrar upp i rätten? Visste Fredrika inget? Hur kunde hon förekomma under efternamnen Bergman, Bahrman, Borgman och Törnström? Hade Niclas Törnström inte velat skilja sig hade vi inte fått veta så mycket om Fredrika!

KÄLL- OCH LITTERATURFÖRTECKNING

OTRYCKTA KÄLLOR

Göteborgs Historiska Museum

Spinnhushandlingar

Göteborgs Landsarkiv (GLA)

Göteborgs domkapitlets arkiv:

Skiljebrev F III:39 1824-1825 onumrerad akt

Skiljebrev F III:40 1826-1827 akt 34

Göteborgs kämnärsrätt:

Saköresmedel C IV:3 1827-1833

Göteborgs och Bohus läns landskontor:

Taxeringslängd E Ib:81 1804

Göteborgs stadsarkiv:

Göteborgs mantalsregister F Iaa:14
1825-1826

Göteborgs rådhusrätt och magistrat

C I:16 Brottmål 1830

Göteborgs stads bouppt. 1846 o.1851

Kronospinnhuset i Göteborg:

Annotations Rulla öfver Fångpersonalen vid

Göteborgs Corrections Inrättning

D IIIh:1 1828-1831

Annotations Rulla för Göteborgs allm.

Arbets och Corrections Inrättning första

Halfåret 1832 B IIa:1

Protokoll E IVa: 1831-1839

Kyrkoarkiv

Göteborgs Domkyrkoförsamling

Göteborgs Fattighusförsamling

Göteborgs Garnisonsförsamlings civila
avdelning

Göteborgs Karl Johans församling

Vänerns församling

TRYCKTA KÄLLOR

Hansson S : 6 aug 1944

När Gullbergsbrohemmet var spinnhus. Göteborgs Tidningen

Hultén L : 1984

Litteratur över Göteborg 1921-1965, Göteborg

Jonasson E ; 1977

Uslingar och arma Etnologiska institutionen

Göteborg, uppsats

Lagerqvist & Nathorst- Böös E: 1985

Vad kostade det? Stockholm

Faksimil Malmö 1981

Sveriges Rikes Lag 1734.

Efterlysning !

Jag vill gärna komma i kontakt med någon som forskar om Fräntorps gård i Örgryte sn på 1600-talet.

Mantalslängderna (film) på

Landsarkivet är svårlästa.

Finns det någon som vill hjälpa till att gemensamt läsa dem ?

David Frändberg

Eklandagatan 72 F

412 61 Göteborg

Tel. 031-84 65 83

Genealogiska Föreningen

finns i Stockholm, men kommer nu närmare Dig om Du har e-post.

Vårt elektroniska nyhetsbrev kommer varannan månad och Du kan beställa kopior ur samlingarna hem i datorn! Alla medlemmar får *Släkt och Hävd* och *GF-Aktuellt* som tidigare.

Bli medlem 1998 för 250 kr! (Avstår du från dataservice kostar det bara 200 kr.)

Postgiro 838495-0. Tel 08-32 96 80, fax 32 46 50.

E-post: g.f@mbox200.swipnet.se

I anslutning till artikeln "Att utifrån ett skiljebrev ...":

Förklaringar till några föråldrade ord och uttryck

Kyrkoplikt: Den kyrkliga handling varigenom en statskyrkans medlem, som genom ett begånget brott förverkat sin delaktighet i församlingen, åter upptogs i gemenskapen. Det bestod i att brottslingen erkände sin skuld, betygade sin ånger, bad Gud och församlingen om tillgift samt lovade bot och bättring, varefter prästen gav förlåtelse.

Kyrkoplikt var antingen uppenbar eller enskild. Uppenbar ägde rum inför hela församlingen vid den allmänna gudstjänsten, då brottslingen hade sin plats på den s k pliktballen. Enskild försiggick i sakristian eller i kyrkan före eller efter gudstjänsten i närvaro av några bland församlingens äldste utsedda personer.

Ursprungligen hade kyrkoplikt varit en försöningsakt, som stod öppen för en ångerfull som åter ville bli delaktig av kyrkogemenskapen. Efter hand hade världslig lag stadgat kyrkoplikt som påföljd för vissa förbrytelser. Som s k skamstraff kvarstod kyrkoplikt till 1855, såsom bot till 1918.

Kämmnärsmål: En lägre domstol, ledamöterna kallades kämnärer. Med tiden blev kämnärsmålen första instans i städerna för smärre brott. 1849 upphörde kämnärsmål och målen tillföll rådstuvurätterna.

Lönskaläge: Av lösk, ledig, ogift, har senare kopplats till lönn, hemligt. Könsumgänge mellan ogifta personer.

Ris, ett par: Ett slag, men två spön var sammanbundna för att rappen skulle bli mer effektiva.

Skiljebrev: En av domkapitlen utfärdad handling till bevis på upplösning av trolövnin eller äktenskap. I början dömde domkapitlen i

dessa mål. 1734 års lag gav denna rätt åt de allmänna domstolarna men lät domkapitlen efter lagkraftvunnen dom utfärda skiljebrev. 1915 upphävdes reglerna.

Skilsmässa: Äldre term för äktenskapsskillnad. Efter reformationen infördes i svensk rätt (kyrkoordning och kyrkolag) regler som möjliggjorde verklig skilsmässa vid hor och förlöpande. Den skyldige maken ägde inte rätt att ingå nytt äktenskap.

Skilsmässa beviljades av domkapitlet, sedan domstol rannsakat och fastställt civila och kriminella påföljder. Konungen kunde även på andra grunder medge skilsmässa. 1810 medgavs skilsmässa, då ena maken dömts till vissa brott, samt vid söndring i äktenskapet, sedan domstol dömt till skillnad till säng och säte.

Skriftermål: Enskilt (hemligt) försiggick enskilt inför prästen. Syftar på prästens absoluta tystnadsplikt. Fanns också i kollektiv form "uppenbara". Var av kyrkotuktskaraktär och den kyrkliga handling som var en förberedelse till begående av nattvarden.

Består av betraktelse (skriftetalet), syndabekännelse och avlösning (absolution).

Snatteri: Enligt Sveriges Rikes Lag 1734: Den som tager eller snattar något av tio dalers värde eller mindre. När värdegränsen slopades 1938 låg den på 30 kronor.

Spinnhus: Arbetshus för tiggare, lösdrivare och vanartig ungdom, påbudet enligt stadga 1698, men inrättat på Långholmen först 1722. Efter hand intogs även för grövre brott dömda personer, särskilt kvinnor vilka sysselsattes med spånad.

Spånad: Något som åstadkommes eller genom spinnande garn; ibland även något som genom knytning, vävning eller förfärdigas av något spunnet.

Ur mina gömmor

I mitt arkiv finns bl a avskrift av ett brev som 1842 skrevs av en släkting till mig. Han hette Julius Leonard von Sydow (1822-1887) och var äldste son - i en barnaskara av 14 - till apotekaren Daniel Peter von Sydow och Anna Charlotta, f. Butsch, i Halmstad. Han studerade i Uppsala, avlade kamalex. 1848, blev kamrer i Styrelsen för väg- och vattenbyggnader (Vägverkets föregångare) och var medlem med nr 1 i S H T, vars förste stormästare han var 1844-45. - Då han skrev brevet var han 19 år.

Adressaten, *Herman* Ludvig Rydin (1822-1904) var dotterson till Nils Ludvig

von Sydow och brevskrivarens kusin. Han blev sedermera professor i statsrätt vid Uppsala universitet, politiker och var under en period rektor för universitetet.

Julfrandet som beskrivits i brevet är ej lokaliserat på annat sätt än att brevskrivaren talar om 'Wickholmssejouren'. Han avser därmed Weckholm i Trögds härad sydost om Enköping. (Kyrkan fick av ärkebiskop Nathan Söderblom epitetet Trögdens domkyrka). - 'Hovpredikanten' i brevet var kyrkoherden i Weckholms pastorat, prosten och sedermera en av de aderton i Svenska akademien Johan Börjeson, 'prostinnan' var hans hustru Fredrica Gustafva, född Fock.

Johan von Sydow

Uppsala den 13 Februari 1842.

Broder Herrman !

Mycken tack för ditt bref, som jag erhöll under juldagarne, då jag var bekajad af den dystraste sinnesstämning. Fåfångt att beskriva för dig min tråkighet, ty icke en gång Mamsell Agnes' ömma blickar kunde tränga in i mitt förfrusna hjerta och öka dess värmegrad. Väderleken var också under all kritik, och såvida man ej ville risquera ett par galoscher med stöflor, hvilket kan vara kostsamt nog med min lilla lön, så var det bäst att blifva inne. Men jag hade med pojarna blifvit instufvad i ett rum utanför Hofpredikantens, så att hvar bondtamp som klampade in för att snacka med 'vördig Prosten' satte väglagsmånar på golfvet; det jag satt ett mål för slagning i dörrarne, för Cletis och Pletis och Pohls och Pehrs och hela husets hjonalagshärskarors stalldrängslukt och hästnaturer - stod också en potta af ler, som i brist på tillbörlig sköljning med vatten parfumerade rummet med den extremaste, exsecrabalste och fränaste stank och riktigt förpestade luften i förening med hjonalagens gödsel-luktinpyrda skinnpelsars ångor.

I en dylik atmosfär läste jag ej annat än lättsmält litteratur, t ex Nicander, Stagnelius, Atterbom, Tausend eine Nacht, Schiller och NB, jag höll stän-

dig för näsan. Någon allvarsammare sysselsättning kunde jag omöjligt i en dylik dunstkrets digera, som du lätt kan finna, ty hårdsmält föda fordrar mycket vistande i friska luften.

Den där flickan Agnes är en söt flicka men har fått och får en ganska yttlig och oordentlig uppfostran; men hur fan kan man begära att en fru, född Friherrinna Foch, skall kunna bibringa sin dotter de säkra ordningsregler och den moraliska grund, som endast kan tillskapa ett förträffligt fruntimmer? - Emellertid var jag mycket förlägen för henne i början, ty hon var så lik min föreställning om henne, att jag riktigt bagsnade när jag först såg henne. Men vanan förmildrar allt, och så för mig äfven.

Äntligen var Julaftonen inne. Snö hade fallit dagen och natten förut på de sank, fuktiga fälten, och det duktigt ändå, så att granarna voro alldeles snötyngda. Sedan jag och Hofpredikanten på maten tagit den vanliga 'matsmåltaren' (ett parti bräde) gingo vi ut i skogen och promenerade tills skymningen inträffade. Då vi kommo hem voro ljusen tända och thébordet framsatt. Alla sågo mystiska ut, ty de gingo hafvande med julklappar, som de tänkte gifva. Äfven jag gav några små saker åt barnen, utom till Agnes, som jag ej länge varit bekant med, emedan jag visste, att alla mina företrädare vid detta tillfället äfven dispenserat af deras lilla lön.

Då théet var drucket med tillhörande saffransbröd och andra bröd, som vankas om jul, aftogs duken på thebordet. Hofpredikanten aftog calotten och läste högt ur Carl XII:s stora kyrkobibel Lucae berättelse om Xsti födelse, samt Herrans bön, några julpsalmer och välsignelsen; sedan smaskades äpplen och confect tills fisken och gröten inburos.

Vi satte oss till bords, pojarna och flickorna undrande om Julbocken försofvit sig, men ändligen, då bakelserna förtärdes inkom i stället för Julbocken en piga och en dräng med en coffert emellan sig och armarne fulla med paketer i korgar och askar - allt fullt med 140 (!) julklappar. Deviserna, dels qvicka, dels dumma, dels ganska vackra, upplästes av Hofpredikanten (som jämte prostinnan författat dem) och utdelades af honom till julklapparnes ägare. Hvarje af de 5 barnen erhöillo öfver 20 julklappar, alla af några riksdalers värde hvardera. Prostinnan och Agnes erhöillo sidenklänningar och guld-smycken, det ena dyrare än det andra; och jag fick en dugtig nattrock af rutigt 'hemmaväfi' tyg, ett skärp (resskärp) som Prostinnan sjelf bundit och som jag sätter mycket värde på för dess styrka, längd och skönhets skull, ett par finger-vantar med muddar af länge Gottfrid, en raktvål af Herrman och en utsydd serviettring af Amanda. Julklapparnas upptagande och devisernas läsande (allt under det vi sutto vid bordet) upptog 4 hela timmar och sällskapet åtskilj-

des ej före midnatt.

Aftonen kostade Hofpredikanten 300 riksdaler banco, det svär jag på. Hans obegripliga flathet mot barnen, så att de få all lort de ästunda, hvarigenom de förderfvas och han vräker ut penningar, gör att hans stora inkomster knappt räcka till att bestrida utgifterna. Och kan man då undra på att han, som han sjelf säger, oakadt strängaste hushållning (?) beklagar sig öfver små inkomster. Prostinnan, som ej kunde koka en ärlig mjölgröt då hon blef gift, har blifvit tvungen att lära sig sjelf genom kokböcker mm, men naturligtvis kan hon ej så hushålla som om hon haft en moder till försyn och lärarinna i den vägen, fastän hon gör så gott hon kan såsom autodidakt. Emedlertid är det visserligen en sak som ej stort angår mig.

Mig bemöta de med största förtroende, både hvad deras förhållande till hvarandra och barnen angår och äro i högsta grad förekommande och goda emot mig så att jag är rätt nöjd, så nöjd som jag på någon condition kan bli.

Som jag sade, att jag för mitt bens sjuklighet ej fick dansa - ty benet får alltid agera syndabock - och alla bjudningar gingo ut på dansnöje, så slapp jag hela härligheten, fastän de på alla sätt sökte öfvertala mig att följa med dem. Orsaken till mitt nekande bör sökas i min stolthet, som jag ej kan besegra och som förbjuder mig att följa med som en Herrskapets svans öfverallt, såvida jag ej särskildt nämns i bjudningarne; men som i alla bjudningsbref alltid stod 'Herrskapet' och jag ej räknar mig dit, så hade jag en ypperlig förevändning i mitt bens f d sjuklighet.

Många gånger gick jag till Skolhuset, der Adjunkten, som Skolmästare bodde med familj, och spelade schack med honom om eftermiddagarne. Dagarne tillbragte jag på detta sätt: Förmiddagarne lästes någon lättsmält auctor till kl 10 då, efter Trettondagen, pojkarne kommo upp och läste 2:ne timmar blott om dagen. Före maten motionerade jag en half mil, på maten spelade jag bräde med Hofpr, sedan motionerades åter en half mil och om afinarne accompanerade jag prostinnan och flickorna på min violin till deras Pianoforte.

Var der främmand bjuden eller på visit, så tog jag ner violin och spelte upp slängpol Skor och valser för dem, och de svängde om rätt tappert. Hofpredikanten också, oakadt hans 54 år. Du må veta att Hofpredikanten har ingenting mera presterligt än allenast skruden, och då han i den gör förrättningar - annars är han en äkta lekman, och skulle förträffligt passat till Diplomat eller Hofman. Också ångrar han beständigt att han så medvetlöst slog sig till prost, utan att först noga besinnat kallets vig.

Efter att ha längtat horribelt till det kära Upsala, der jag så föga känner beroendets ok, emot hvad händelsen är, då jag är i min principals sällskap,

afreste jag ändligen i Måndags och åkte hit på släde, samt anlände lyckligt hit kl 1/2 7 e m der mitt uppeldade, höga, mörka, trefliga rum med sina gammaldags tjocka murar kom mig att glömma det besvärliga i Wickholmssejouren. Orsaken, hvarför jag ej på W. fick hafva vårt vanliga skolrum, var den, att de hade i väntan en hel hop med främmad, som likväl icke anlände, fastän den väntades och ännu väntas.

Här är jag upptagen af ständiga musikaliska tillställningar, soiréer, spektaklet samt quartetter till höger och vänster. I afton spelar jag första fiolen i Preciosa, i morgon skall jag deltaga i en Quartett hos löjtnant Lagerbring.

I går disputerade Liffman, småländingen, på Franska och Tyska, försvadade tappert sina Franska och Tyska theser emot Hommerberg m fl opponenter - allt för lärarbeställning i moderna språken vid Gefle gymnasium.

Pojken, Lindquist (som för den i Norrtelje förskaffade magen hädanefter och alltid kallas af mig och kamrater för : probsten) Ivendorff och Chilian (Johansson) be hälsa tusenfaldt och önska att du snart vore här. Johannes Probst skrifer troligen med.

Din tillgifne
J L von Sydow

JÖNKÖPING 28-30 AUG.
1998 års
Släktforskardagar och
Sveriges Släktforskarförbunds
Riksstämma

hålls på Folkets Hus, Brunnsgatan 13-15 i Jönköping.
Program med bl.a. Uno "Myggen" Eriksson, Anders Johnsson,
Carl-Axel Petri och Björn Lippold.

Invigning av Birgit Friggebo och på lördag kväll ett rejält
småländskt gästabud

LANDET RUNT

Ur olika medlemsblad av Johan von Sydow.

Västanbladet fortsätter att kortfattat redogöra för läsvärda och intressanta artiklar ur medlemsblad för släktforskarföreningar både i Sverige och i övriga Norden. Medlemsbladen finns tillgängliga på VSGF:s bibliotek.

KALIX-forskar-NYTT, Kalixbygdens Forskarförening.

Nr 1/97. Hans Högdahl skriver om Lillberget i ett världsperspektiv. - Bengt Göran Nilsson skriver om Wassermans resa till Nederkalix, med bl.a. underrubriken Bara kattsilver i Raggdynan - men hade ett fartyg strandat på berget ? (Raggdynan är ett högt berg, varifrån undertecknad under beredskapen en augustidag 1940 hade en hänförande utsikt över Kalixälvens dalgång ; att ett fartyg skulle ha strandat på berget anade vi inte). -Många efterlysningar - och fler svar - fyller som alltid medlemsbladet.

Nr 2/97. Birger Nyström skriver om Kyrkostaden brinner 1809. - Anders Hedlund beskriver David Törnqvist - En bortglömd Kalixförfattare.

Nr 3/97. Bengt Persson beskriver under rubriken Från Tavastehus län i Finland till Stråkanäs i Kalix en lång och mödosam väg för Arvid Joachim Taube - farfars farfar till Evert Taube. - Ur Samfundet för Nordiska Museets främjande 1891 och 1892 har hämtats en artikel av Hugo Samzelius som har rubriken Etnografiska studier från Öfverkalix socken i Norrbottens län.

Nr 4/97. Sven Bergstrand skriver om Kalixpojke-professor i Uppsala-kyrkoherde och prost i Alunda (Jöns Svanberg). - Robert Huss skriver om Minnen och upplevelser f.o.m. augusti 1944 t.o.m. midsommar 1947.

KGF-NYTT. Kronobergs Genealogiska Förening.

Nr 56/1997. Herbert Jonsson skriver om Torparpojken som blev gäst hos Kungen (Per Hörberg, målare, 1746-1816). - Håkan Elmquist: Något om namnen på vissa av mannarna i Kinnevalds

vargeringskompani. - Henning Bengtsson skriver om Åkerbruk förr. - Från tidningen Glimten har saxats Bengt Magnussons uträkning av antalet anor i olika generationer, det blir i tionde generationen 1024 anor och i sextiotredje ofattbara 9.223.373.036.854.780 000 ! Man får vara glad att det finns något som heter anförluster !

Nr 57/1997. Gustav-Adolf Lindström beskriver Oscarsborg i Målilla, där det under många år fanns ett tryckeri. - Harry Lindholm i Malmö skriver om den första medicinska läroboken på svenska, Den SWENSKE Jorde-Gumma, av Johan von Hoorn (den handlar om barnafödande).

Nr 58/1997. Harry Ahlqvist minnar om vilket rikhaltigt stoff en genealog och personhistoriker har i gamla tidningar, i detta fall Smålandsposten, som finns på mikrofilm. - Liturgisk kalender ger besked om när årets helgdagar inföll under åren 1680-1684.

Nr 59/1997. Aron Axelsson skriver om Peter Wieselgrens fädernesläkt. - Bengt Liljedahl skriver om När Inglinge Hög låg uppgrävd i 3 år. - Bengt Johansson skildrar under rubriken Ett märkligt spelmansöde formsnickaren och spelmannen Johan Fredrik Theander i Kosta (1834-1922).

MARK-RÖTTER. Marks härads släktforskare.

Nr 1997:1. Tapani Rossi skriver om Det genealogiska arvet. - Elfsborgs Läns Markegångs-Taxa för år 1906 publiceras.

Nr 1997:2. Om Kronolyckan vid Rökås i Torrestorp skriver Göran Persson. - I ett tidningsklipp ur Borås Tidning 1947 kan man läsa om en Fattigauction (i Hyssna) 1858.

Nr 1997:3. Göran Persson skriver om Siste soldaten i Skephult - han hette Per Johan Ludvig Ung. - Samme författare gör i artikeln Domböckerna berättar en sammanställning av vad Carl-Martin Bergstrand på sin tid skrev om Livet i Mark.

Nr 1997:4. Göran Persson skriver om Eggsmosesebacke eller Ulvåsen i Fritsla. - Anders Bernts-son vid Svedjan under Sörbacka (i Hajom) beskrivs av Ellen Carlsson.

MGF-Nytt. Midälva Genealogiska Förening.

Nr 1997:1. Barbro Andersson skriver om Ryske tsarens hovskraddare Ivan Petrovitj från Liden i Medelpad.

Nr 1997:2. Forts. på artikeln om Ivan Petrovitj.

Nr 1997:4. Barbro Anderson skriver om Ett ateljéfotografi och en silversked.

NJUDUNGEN, Njudungs Genealogiska Förening.

Njudung var ett av 'landen' i Småland och omfattade nuvarande Östra och Västra häradar.

Nr 1997:1. I serien Våra socknar presenteras Nye socken, vars största gård är Farstorp, med ägare bl. a. inom släkterna Roos, Hård, Bogensköld, Rappe, Lagercrantz och von Tell. - Ingalill Gäre skriver om Per (Petter) Månsson Wrigsell (1701-1747, länsman i Stockaryd).

Nr 1997:2. Sockenbeskrivningarna fortsätter, i detta nr med Vrigstad. Medlemmar i släkterna Gyllenstierna, Strömfelt och -på 1870-talet-Fredriksén (professor N.C.F.) har ägt den största gården i socknen. - En okänd författare skriver om Bänkstriden i Näshults kyrka -en märklig process från 1700-talet.

Nr 1997:3. Vetlanda socken beskrivs, uppgifterna av allt att döma hämtade från boken Konungariket Sverige av Magnus Höjer. - Gudrun Ragneby har läst Norrvidinge härads domböcker och ur dem för åren 1653, 1661 och 1662 hämtat stoff till en artikel om Rånet i Stenkulla Tolg. - Och Günter Maiwald har i husförhörslängder för Korsberga funnit en artikel av prosten Gustaf Pontén om Hungersnöden 1869 i Korsberga. -

Släkterna Banda och Wickenberg omnämns i en notis om En gravhäll på Fröderys kyrkogård av Lars-Åke Andersson. Personer som vet något om dessa släkter uppmanas höra av sig.

Medlemsblad för Föreningen Orusts Släktforskarare.

Nr 1995:1. Rolf Ekelund skriver om Ett genealogiskt äventyr i Normandie med en antavla i 45 led, som börjar med kung Sigurd av Danmark och slutar med några ungdomar, Le Marchant, den äldste Hrolf, f 1978, i Brehal i Frankrike.

Nr 1995:2. Här lämnas uppgift om gamla yrken. I detta sammanhang vill undertecknad slå ett lag för återinförande av yrkesbeteckning i folkbokföringen. Att ta bort detta i samband med folkbokföringsreformen för några år sedan var klåfingrigt !

Nr 1996:1. Här finns några små men beaktansvärda notiser om kända och uppskattade kokerskor och ofta anlitade strykerskor på Orust.

ORÄ FÅLLK, Gotlands Genealogiska Förening.

Nr 1997:1. Dick Wase redovisar nya forskningsrön om släkterna van der Smede/Smit och Ihre samt Briant. Samme författare har även reflektioner kring släkten Ihre. - Kerstin Jonmyren skriver om Johan Hjort, den legendariske doktorn i Sundre.

Nr 1997:2. Detta nr, nu i ISSN-tryck, innehåller bl.a.: Handelsman Jacob Lindströms sjöfart 1798-1818 av Gunilla Ljungberg. - Dick Wase skriver om Släkten Ihre igen.

PLF-NYTT. Person- och Lokalhistoriskt Forskarcentrum Oskarshamn.

Nr 40/97. Thor Sjöberg skriver om På Craelius tid då klädde man sig så. - Om ett tragiskt 120-årsminne -mordet på den småländske utvandraren i Northfield, Minnesota, USA, skriver Magnus Ekstrand och Birger Bring.

Nr 41/97. Forts på artikeln om Ett tragiskt minne.

Nr 42/97. Thor Sjöberg publicerar ur Misterhults hävder Legenden om Bengt Skalles kannu.

Nr 43/97. Thor Sjöberg frågar Vad är släktska ? - Under rubriken Om din broder försyndar sig skriver samme författare om kyrkoplikten.

ROTPOSTEN. Jönköpingsbygdens Genealogiska Förening.

Nr 1997:1. Per Ericsson skriver om Rudbecks flaneltryckeri i Dunkehalla-Jönköpings industriella vagga. - Gustaf von Gertten ger sin syn på Forskning om släkten von Gertten. - En bysnickares krav enligt räkning för vissa arbeten på kyrkoinventarier i Vederslövs gamla kyrka (1704) avslutar detta nummer. Den är som rubriken anger en rolig räkning, som dock torde sakna släkthistoriskt värde; som exempel på utförda arbeten kan nämnas: Förbättrat Fader Vår, 0,65 !

SKÅNEGENEALOGEN. Skånes Genealogiska Förbund.

Nr 1997:1. Birgitta Nilsson skriver om vad man bör Bevara för framtiden. - Lennart Hagberg i Lerum skriver under rubriken Ett märkligt sammanträffande om sin far, redaktören och riksdagsmannen Erik Hagberg i Malmö, och förfäder. - Bengt Nordahl skriver om kyrkoherden Sthen Jacobsen i Kågeröd och hans företrädare sedan Tycho Brahes dagar. - Torsten Nilson informerar om Myntkunskap för släktforskare.

SLAEGTEN, Sammenslutningen af Slaetghistoriske Foreninger (i Danmark).

Nr 15/97. Birte Hjort informerar Om at forske i Amager-slaegter.

Nr 16/97. Om Laesö-slaegtsforskning skriver Kurt Dahl. - Niels Hauge skriver om Kalmarunionen med den träffande underrubriken Margrethe- dansk födt, norsk gift, svensk opdraget.

SLÄKTALED, Ockelbo släktforskarförening
Nr 1/97. Tage Blomquist skriver om släkten Backsell i Ulvsta.

SLÄKTBITEN. Forskarföreningen Släkt och Bygd (i Bollnäs).

Nr 1/97. Göran Malm skriver om I Slakte- från kyrkan i Kokenhusen i Livland 1630 till en sybehörsaffär på Långgatan i Bollnäs 1920.

Nr 2/97. Margaretha Johansson skriver om Från Krigsarkivets straffjournaler till Bishop Hill. - Göran Malm skriver om Magnus Olai Beronius under rubriken Uppväxt i sina yngsta år på Särvertsta nr 2, Biskop i Kalmar, sedermera ärkebiskop i Uppsala.

Nr 3/97. Kan vi kalla den 'Arbräpsalmen' (Den blomstertid nu kommer...)? frågar Göran Malm och beskriver psalmens författare Israel Kolmodin och hans släktförhållanden.

SLÄKTDATA. Föreningen Släktdata.

Nr 1997:1. Ingegerd Troedsson skildrar sina öden och äventyr inom sin släktforskning under rubriken Verkligheten överträffar dikten. - Och Ove Tegnér uppmanar att Få ordning på sin släkt med MinSläkt, (ett släktforskningsprogram). - Per Liljeström har gjort en sammanställning under rubriken Hur vill vi i Släktdata behandla registerfiler ?

Nr 1997:2. I Anita Torwalds redigering publiceras Också en dagbok av Nils Gertzell (1834-1890). - Nils-Olof Olofsson presenterar Göta Hovrätts arkiv. - Kjell Nelson skriver om Lars Månsson i Tranemåla - lantbrukare och bibliofil. - Anna-Lisa Berglund skriver om Edsvägen.

Nr 1997:3. Mats Lundell skriver om Släktforskning genom dödsannonser. - Också en dagbok, forts. från föreg.nr. - Kjell Nelson skriver om Gustav i Kloa, lantbrevbärare och bibliofil. och Helge Ottosson om Dicksonska fasaneriet på Visingsö.

Nr 1997:4. Per Liljeström skriver om Bokmäs- san -97. Kjell Nelson fortsätter artikelserien om bibliofiler, denna gång om Matti Pohto - analfabet och bibliofil. - Gertzells dagbok forts. - Guno Haskå skriver om Tidningar som hjälpmedel i genealogisk forskning (föret publicerad i Skåne- genealogen 1981:2)

Forts. i nästa nr

Västanbladet

Erik Dahlbergsgatan 36, 411 26 Göteborg

BEGRÄNSAD
EFTERSÄNDNINGVid definitiv eftersändning
återsänds försändelsen med
nya adressen på baksidan (ej
adressidan)**VSGF:s nya föreningslokal**
Erik Dahlbergsgatan 36

har entré direkt från gatan och ligger i hörnhuset till Föreningsgatan. Man når lokalen bekvämast från Aschebergsgatan och sedan via Föreningsgatan.

Nära intill ligger **busshållplatsen Vasa Kyrkogata** för **linje 60**. Denna buss går var 10.e minut och passerar bl.a. Brunnsparken och Centralstationen.

Med **spårvagn** är närmaste hållplats **Vasaplatsen**, där **linje 2, 3, 6, 7 och 8** passerar. Härifrån är det 350 meter att gå.

Den som insisterar eller måste åka bil kan parkera på Erik Dahlbergsgatan och närliggande gator kl 9-18 (9-15) för 12.- kr/tim och därefter för 2.- kr/tim.

Parkeringshuset vid Karl Gustavsgatans övre ända är stängt t o m maj månad. På Schillerska Gymnasiets samt Engelbrectsskolans skolgårdar finns stora parkeringar, öppna endast kvällar efter kl 17 samt hela lördagar för 3.- kr/tim.

VSGF:s BIBLIOTEK och EXPEDITION

Erik Dahlbergsgatan 36, 411 26 Göteborg, tel. 031-13 12 26

är på grund av flyttningen **inte öppna** för besök tills vidare.

Vid föreningskvällen den 22 april meddelas ny tid !

Stina Börjesson lämnar gärna upplysningar, tel. 031-25 75 55.